

El Món (2)
12/11/82

Si hi ha una qualitat que tant els seus enemics com els seus amics reconeixen sempre a Bernard-Henri Lévy és la seva capacitat de crear l'esdeveniment. Cadascun dels seus tres darrers llibres ha estat un "best-seller" i ha suscitat l'interès dels mitjans: hi ha aquí no solament un fenomen editorial sinó també un veritable fenomen sociològic, sobretot si es considera que els tres llibres en qüestió —i especialment el segon— no són pas fàcils de llegir. Però les raons d'aquesta extrema admiració del públic, així com de les polèmiques apassionades que els llibres de Lévy han provocat, són en realitat més complexes que no ho semblen, i probablement diferents en cada cas.

Agafem, per començar, *La barbarie à visage humain* (Grasset, 1977). En el moment en què aquest llibre apareix, falta un any per les eleccions legislatives de França, que molta gent pensa que les forces d'esquerra —socialistes i comunistes reunits per una vegada a l'entorn d'un "programa comú"— podrien guanyar-les. N'hi ha que desitgen aquesta victòria; d'altres la temen. Lévy porta, evidentment, l'aigua al molí d'aquests darrers. Ell afirma, en efecte, que la teoria marxista de la realitat, a tot arreu on s'ha posat en pràctica, ha conduït directament al totalitarisme i als camps de concentració. Més encara, ell posa en qüestió no solament el marxisme en sentit estricte sinó també la idea mateixa del socialisme en general: aquesta idea,

segons que ell pretén, només pot realitzar-se de manera autoritària, imposant per la força certes transformacions al cos social. En poques paraules: el socialisme no pot realitzar-se si no és al preu de la llibertat dels ciutadans. Tant si es vol com si no, i qualssevol que siguin les il·lusions de l'home, el socialisme condueix directament al gulag, aquest gulag del qual Soljenitsin —"el Dante del nostre temps", segons Lévy— ha revelat l'horror al món occidental. L'alternativa no és ja, per tant: socialisme o barbàrie —com ho deien Lefort i Castoriadis als anys cinquanta—, sinó: socialisme, és a dir barbàrie, d'un costat, o societat liberal, de l'altre.

Una opinió evidentment excessiva, simplificadora i una mica maniquea sobretot tenint en compte que Lévy, expressant-se amb grans afirmacions taxatives, no es preocupa, en aquest petit llibre força curt i sovint provocador, de justificar les seves tesis. Però aquestes serveixen els interessos de la dreta i atrauen fins i tot un sector de l'esquerra favorable a l'evolució de la societat, però hostil al model soviètic. Tothom oblida que Lévy havia escrit, quatre anys abans, un llibre "tercer-mundista" d'inspiració marxista (*Bangladesh: nationalisme dans la révolution*, Mas-